

Konseptit osana yhdyskuntien strategista eheyttämistä

Tapaus Nurmeksen Asemapuisto

Raine Mäntysalo

Professori, johtaja
YTK

Suunnitteluongelmien kaksinainen luonne (Forester 1993)

–**Epävarmuus:** suunnittelijan rajallinen tieto päätöksiin vaikuttavista tekijöistä ja tulevista vaikutuksista, riittämättömät resurssit ja koordinoitavuusvaikeudet (“rajoitettu rationaalisuus”
– Simon 1945)

–**Epäselvyys:** Eri näkökulmien ongelmamäärittelyjen ja tavoitteenasetteluiden oikeutettavuuden ongelmat. Mistä tulee suunnittelun määräävä viitekehys ja millä oikeutuksella?

Ovatko väestöennusteet luotettavia?

Miten asuntomarkkinat kehittyvät?

Ovatko aluevaraukset asumiselle ja muille toiminnoille riittäviä?

Voidaanko tulvakorkeuden raja-arvoon tai liito-oravan pesimäaluerajauksiin luottaa?

Miten voin oikeuttaa ne perusteet, joihin ehdottamani suunnitteluratkaisut pohjaavat?

Mistä kyse: kaupungin väestönkasvun hallinnasta, ilmastonmuutoksen tuomien tulvariskien minimoinnista, liito-oravan suojelusta - vai nykyisten asukkaiden arjen viihtyvyyden turvaamisesta, voitollisista investoinneista asuntomarkkinoilla, kunnallispoliittisten voimasuhteiden horjuttamisesta?

Yhdyskuntasuunnittelun ongelmat

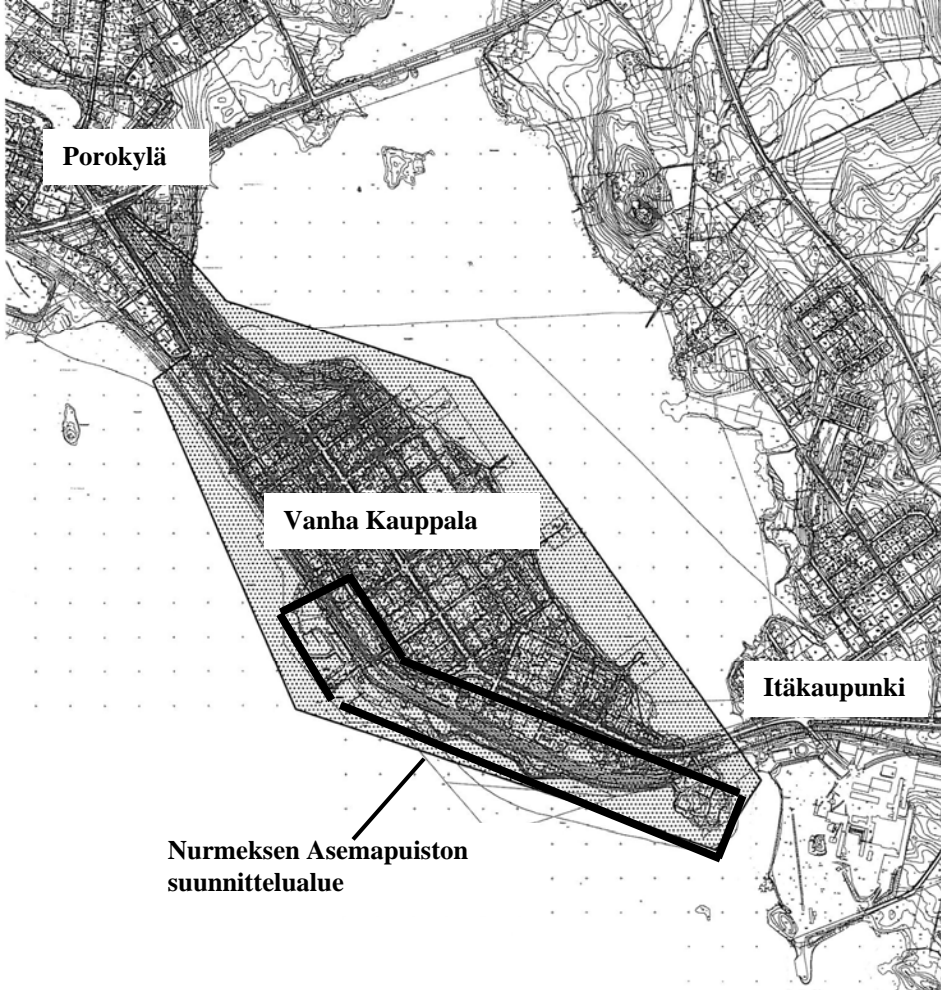
(Christensenia 1985 mukailleen)

	POLIITTINEN EPÄSELVYYS PIENI	POLIITTINEN EPÄSELVYYS SUURI
TEKNINEN EPÄVARMUUS PIENI		
TEKNINEN EPÄVARMUUS SUURI		ILKEÄT ONGELMAT (Wicked problems, Rittel & Webber 1973)

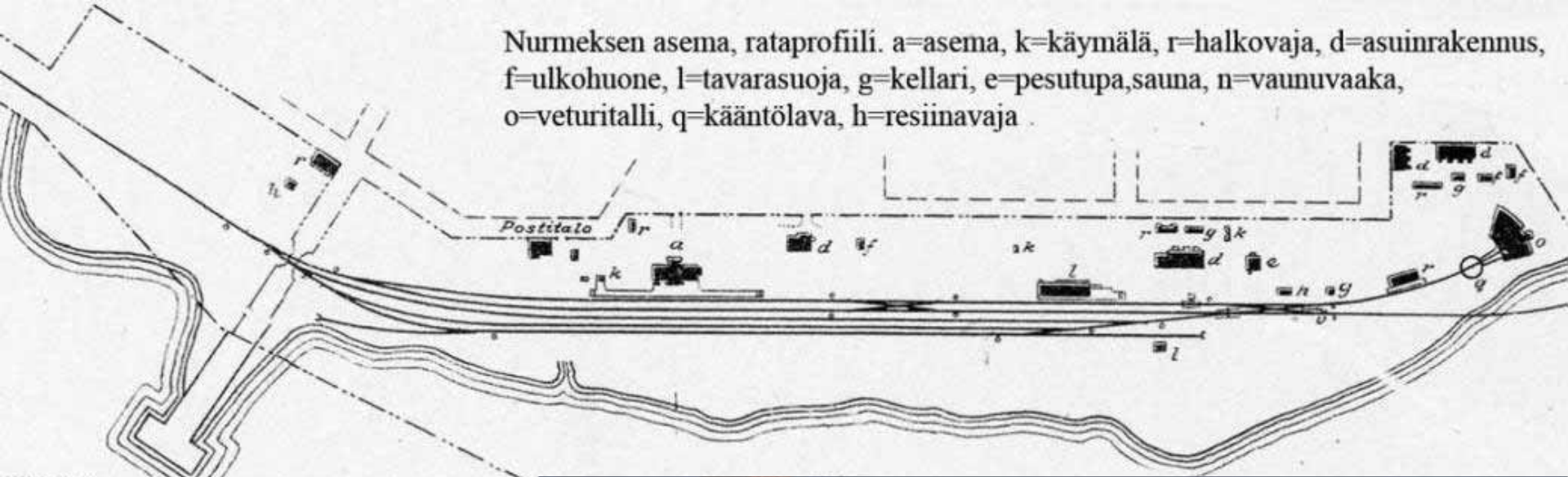

Tapaus Nurmeksen Asemapuisto

- Nurmeksen kaupungin pitkään jatkunut taantumis- ja supistumiskehitys (2 %/vuosi 1990-luvun alkupuolelta)
- 9000 asukasta, haasteellinen yhdyskuntarakenne
- Nurmeksen Vanhan kauppalan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Asemapuiston toiminnallinen hiljeneminen ja siirtyminen kaupungin omistukseen Senaatti-kiinteistöiltä v. 2009 alussa
- EU-aluekehittämishanke vetämään alueen kehittämissuunnitelman laadintaa asemakaavoituksen pohjaksi
- Alueen kehittämisen strategisena konseptina täydennys- ja korjausrakentaa Asemapuiston alueelle yrityspuisto ja -yhteisö luovien alojen, tietotyön ja vapaiden ammattien yrittäjille, erityisesti etätyöntekijöille
- Monitoimijainen yhteiskehittely (kaupunki, Museovirasto, VR, alueen asukkaat, yrittäjät ja käsityöläiset, Vanhan Kauppalan asukasyhdistys, Pikes Oy, Joensuun yliopisto/Spatia, Oulun yliopisto/Puustudio...)

Nurmeksen asema, rataprofiili. a=asema, k=käymälä, r=halkovaja, d=asuinrakennus, f=ulkohuone, l=tavarasuoja, g=kellari, e=pesutupa, sauna, n=vaunuvaaka, o=veturitalli, q=kääntölava, h=resiinavaja .

Nurmeksen Asemapuiston ilkeät ongelmat

	POLIITTINEN EPÄSELVYYS PIENI	POLIITTINEN EPÄSELVYYS SUURI
TEKNINEN EPÄVARMUUS PIENI	<ul style="list-style-type: none">• Nurmeksen elinvoimaisuuden edistäminen• Asemapuiston rakennusten ja miljööön ylläpitäminen ja viihtyisyyden parantaminen• Väestörakenteelliset muutokset lyhyellä tähtäimellä (supistuminen, ikärakenne)	<ul style="list-style-type: none">■ Asemapuiston suojeleminen vs. kehittäminen?■ Nykyisten asukkaiden ja toimijoiden tarpeet ja viihtyvyys vs. uusien toimijoiden houkuttelu?■ Mihin Nurmeksen elinvoimaisuutta edistävät toimet kohdennetaan?
TEKNINEN EPÄVARMUUS SUURI	<ul style="list-style-type: none">• Asemapuisto-hankkeen kysyntä ja toteuttajat – taloudelliset riskit?• Liikennejärjestelyt ja reitit?• PARAS-hankkeen eteneminen ja vaikutukset Nurmekseen?• Valtion aluepolitiikka?• (Globaali)talouden & teknologian kehitys?• Yleiset arvomuutokset (mm. suhde matkailuun)?• Venäjä?	<ul style="list-style-type: none">■ Kaupunki toimijana vs. sen poliittisen sitoutumisen häilyvyys?

Nurmes

Strateginen eheyttäminen

	LÄHINÄKYMÄ Välittömät suunnitteluratkaisut ja päätökset	KAUKONÄKYMÄ Toimintamahdollisuudet tulevaisuudessa, kehityksen toivottu suunta
KOHDE & TUOTOS <i>TEKNINEN EPÄVARMUUS</i>	Integroituvuus nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen elinympäristön kokemustekijöihin (inkrementalismi) YHDYSKUNTA M	Strateginen suuntautuneisuus, toivotun kehityksen tarkastaminen, ei-toivotun kehityksen välttäminen - KESTÄVÄ KEHITYS TULEVAISUUDESSA
PROSESSI <i>POLIITTINEN EPÄSELVYYS</i>	Suunnittelukesk avoimuus ja argumentatiivisuus legitiimisyys KESKUSTELLAAN JA KIISTELLÄÄN AJANKOHTAIN SUUNNITTELUONGELMASTA	Kokouksen käsittelykyky, laatu ja kunnioitus, suunnitteluprosessit vaikutuskäytäntöjen muokkaajina MUOKATAAN TULEVAN YHTEISTYÖN SOS. JA POL. EDELLYTYKSIÄ

Friedmann (2004): Spatial planning and the longer range

Strateginen suunnittelu on:

- "Syvällistä luotaamista kaupunkikehityksen strategisista kysymyksistä erilaisten oletusten joukkojen tai 'skenaarioiden' puitteissa, keinona arvioida potentiaalisia seuraamuksia ja niiden vaikutuksia paikallisyhteisöihin, kaupunkien talouteen ja ekologiaan.
- Se on tulevaisuuden tunnustelemista, jotta voitaisiin tehdä viisaampia ja informoidumpia päätöksiä nykyhetkessä.
- Siinä tavoite ei olisi 'suunnitelmien' tuottaminen (ei edes strategisten suunnitelmien) vaan näkemyksellisyyden aikaansaaminen odotettavissa oleviin muutoksiin ja rohkaiseminen niitä koskevaan julkiseen keskusteluun."

URBA-konseptit osana yhdyskuntien strategista eheyttämistä?

LÄHINÄKYMÄ

Välittömät suunnitteluratkaisut ja päätökset

KAUKONÄKYMÄ

Toimintamahdollisuudet tulevaisuudessa, kehityksen toivottu suunta

KOHDE & TUOTOS

*TEKNINEN
EPÄVARMUUS*

PROSESSI

*POLIITTINEN
EPÄSELVYYS*

- **Sijainti:** Miten varmistetaan, että konseptien edellyttämiä paikkoja on tarjolla ja miten niiden syntymistä voi edistää?
- **Resurssit ja riskit:** Miten mahdollistetaan tarvittavat resurssit uusille konsepteille ja hallitaan riskit?
- **Toimijat:** Miten toimijat ja toteuttajat voivat kohdata ja vuorovaikuttaa keskenään, jotta konseptit mahdollistuvat?
- **Käytännöt:** Miten mahdollistetaan konseptien edellyttämien uusien käytäntöjen syntyminen?

